

Golfnyttan i samhället.

EN RAPPORT FRÅN HUI RESEARCH PÅ
UPPDRAG AV SVENSKA GOLFFÖRBUNDET

Svenska
Golfförbundet

Svenska
Golfförbundet

Svenska Golfförbundet
Adress: Box 84, 182 11 Danderyd
Besöksadress: Kevingestrand 20
Telefon: 08 622 15 00
E post: info@sgf.golf.se
Internet: www.golf.se

September 2015

En rapport utöver det vanliga.

Förutsättningarna för golfverksamhet utmanas i takt med samhällsutvecklingen. Intresset för golf är fortsatt stort men efterfrågan förändras. Golfen behöver nya intäkter, minskade kostnader och stärkt legitimitet.

2014 startade Svenska Golfförbundet (SGF) Golfnyttan i samhället som åtgärdsprogram för klubbar som sökte nya lösningar för sin anläggning. Tidigt identifierades tre områden där golfen har mycket att berätta om. Hälsa och friskvård, naturvärden och positiva miljöpåverkan samt golfens betydelse för besöksnäring och en plats attraktivitet.

Men det behövdes också en sammanställning av kända fakta samt litteraturförteckning. Uppdraget gick till Handelns Utrednings Institut (HUI) med stor erfarenhet av att sammanställa och vidareutveckla fakta. Resultatet ser ni här.

Förhoppningsvis blir omdömet att det är en rapport utöver det vanliga. Mycket bör kännas bekant, men också en betydande nyutveckling, särskilt inom friskvård & hälsa. Rapporten bör ge inspiration för att påbörja lokalt arbete med Golfnyttan i samhället eller hitta nya uppslag att fortsätta där ni är.

Gunnar Håkansson

Generalsekreterare
Svenska Golfförbundet

HUI RESEARCH

PÅ UPPDRAG AV SVENSKA GOLFFÖRBUNDET

.....

SEPTEMBER 2015

Golfnyttan i samhället

NILS BOHLIN
MARTIN KARLSSON
KARIN OLSSON
MARCUS WIK

Sammanfattning

- Golfsporten genererar stora samhällsekonomiska värden samtidigt som den skapar betydande icke-monetära effekter för individer. Genom den fysiska aktivitet som golfen genererar får golfare i genomsnitt ca 2,6 år extra av full hälsa, jämfört med om de hade varit fysiskt inaktiva. Golfen skapar därmed en preventiv hälsoeffekt för samhället och HUI bedömer att det totala samhällsekonomiska värdet av golfens hälsoeffekt är cirka 400 miljarder SEK.
- Golfens styrka som träningsform är att det är en lågintensiv och förhållandevis skonsam form av träning. Mycket inom dagens forskning tyder på att den typ av spel och träning som golfen innebär har stora hälsoeffekter för alla åldersgrupper, gammal som ung.
- Golfsporten ger årligen upphov till turistisk konsumtion i miljardklassen samtidigt som golfanläggningarna stärker platsers attraktivitet. På flera destinationer i Sverige fungerar golfen som en tydlig reseanledning och bidrar till att förlänga turistsäsongen. HUI bedömer att golfturismen i Sverige omsätter ca 1,9 miljarder SEK årligen.
- Golfanläggningarna fungerar som gröna kilar i urbana miljöer och i takt med att städer förtätas ökar golfanläggningarnas relativa betydelse för flora och fauna. Många golfbanor runt om i landet har potentialen att bistå kommuner och regioner att utveckla landskapet på ett miljömedvetet sätt och på så sätt uppnå nya mål kring biologisk mångfald och en grönare närmiljö.
- Golfbanornas styrka jämfört med många alternativa användningsområden ligger i att mellan 50 och 70 procent av en golfbana består av naturmark som oftast inte används för själva spelet.

Innehållsförteckning

Mål och syfte med rapporten.....	1
Golf i korthet.....	2
Golfens nyckeltal.....	3
Golfnyttan i samhället	4
Golf och Hälsa.....	4
Vad är friskvård?	4
Fysiskt aktiva lever längre	6
Golf är friskvård.....	7
Golfens samhällsekonomiska värde.....	11
Golf är en väg in i ett aktiv leverne	12
Golfen och besöksnäringen	16
Svensk besöksnäring i tillväxt.....	16
Golfens turistekonomiska betydelse.....	16
Golfens dynamiska effekter för en destination.....	19
Golfen skapar säsongsförlängning	19
Om platser attraktivitet	20
Golfanläggningar stärker platser attraktionskraft	21
Golfen nära dig	23
Landskapet - en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar	23
Golf och miljö.....	24
Svensk golf arbetar aktivt med miljöfrågor	25
Biologisk mångfald på golfbanan	26
Den multifunktionella golfbanan	30
Avslutande resonemang.....	33
Appendix.....	36
Källförteckning	38

Mål och syfte med rapporten

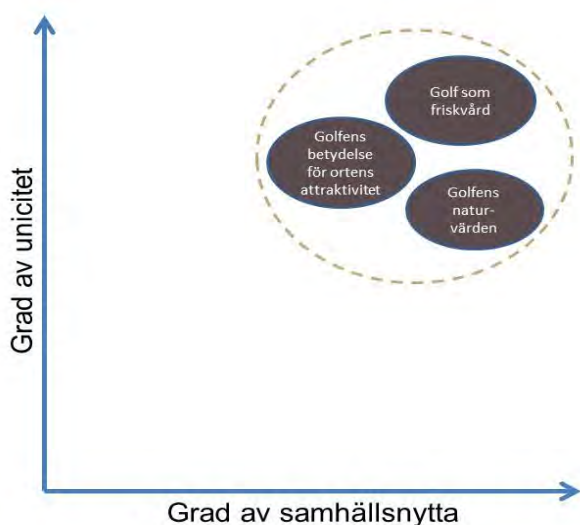
Svenska Golfbundet jobbar löpande med att synliggöra "Golfnyttan i samhället". Arbetet har utvecklats till en löpande process vars syfte är att synliggöra den samhällsnytta golfen genererar, både lokalt/regionalt och nationellt.

För att kunna driva ovan beskrivna process framåt krävs fakta och kunskap om de direkta och indirekta/dynamiska effekter som golfen skapar i samhället. Målet är därför att ta fram en rapport som visar på dessa värden. Syftet med rapporten är att sprida kunskap om golfnyttan i samhället.

Golfporten bidrar på många olika sätt i samhället. Dels handlar det om rent monetära värden som är kopplade till produktion och konsumtion, sysselsättning och skatter och dels handlar det om olika former av mer kvalitativa värden för enskilda individer. Det senare kan handla om kamratskap, nätverk, social och moralisk fostran och integration.

De tre samhällsekonomiska effekter som lyfts fram i den här rapporten är¹:

- Golfens värden för människors hälsa och välbefinnande
- Golfens naturvärden och positiva miljöpåverkan
- Golfens betydelse för besöksnäringen och indirekt en plats attraktivitet

¹ Denna rapport presenterar en fördjupad analys av några av de samhälleliga nyttoeffekter golfen ger upphov till. För vidare läsning rekommenderas rapporten "Fördjupad analys av golfsportens samhällsnytta. Effekter och underlag till effektiv kommunikation av golfens och golfklubbarnas starka värden för Sverige och det lokala samhället" som tidigare tagits fram på beställning av Svenska Golfbundet (Larsson, 2014).

Golf i korthet

Golf är en av Sveriges största idrotter sett till antalet aktiva utövare. Det finns runt en halv miljon mer eller mindre aktiva golfare som tillsammans spelar fler än tio miljoner golfrundor årligen. Golfsporten lockar spelare i alla åldrar och olika nivåer av engagemang; allt från passionerade entusiaster som spelar golf dagligen, till slentriangolfaren som avslutar helgen med söndagsgolf i eftermiddagssolen. Golfbanan är också en vanlig syn i det svenska landskapet och från Björklidens GK i norr till Bedinge GK i söder finns det 475 golfklubbar. (SGF, 2014)

Sporten har en anrik historia och har funnits i landet sedan 1891 då landets första golfklubb, Göteborgs Golfklubb, grundades. Mellan 1980 och 2000 etablerades sporten som en av landets absolut populäraste sporter och växte lavinartat, från ca 88 000 medlemmar till ca 477 000. Antalet golfklubbar i landet ökade samtidigt från 149 till 393 (Golf.se, 2015). Svensk golf blev samtidigt stor internationellt då svenska golfproffs som Liselotte Neumann, Helen Alfredsson och Jesper Parnevik skördade stora framgångar. Jesper Parnevik hjälpte samtidigt till att förändra golfens klädkod tillsammans med klädmärket J. Lindebergs originella stil. Detta bidrog också till att förändra allmänhetens bild av golfaren. Under 2000-talet fick också Sverige en av sina största internationella idrottsstjärnor i Annika Sörenstam som under flera år rankades som världens bästa kvinnliga golfare. Idag heter den största svenska fixstjärnan Henrik Stenson.

Det som gör golfen förhållandevis unik inom idrottsvärlden är att den erbjuder utövare i alla åldrar och på alla nivåer möjligheter att mötas och tävla på lika villkor. Handicapsystemet gör att antalet poäng under en golfunda beror på vilken svårighetsgrad man spelar på. Detta gör att golfen lockar spelare i alla åldrar (RF, 2015). Den äldsta golfaren i Sverige idag, Carl Mattson, är 107 år gammal! Näst efter löpning är golfen den vanligaste tävlingsaktiviteten i Sverige.

Golfen i Sverige är idag en miljardindustri och år 2013 omsatte enbart landets golfanläggningar ca 1,4 miljarder kronor och sysselsatte drygt 1 300 personer. Butiker som är specialiserade på golfutrustning omsatte i sin tur ytterligare 1,3 miljarder och sysselsatte 470 personer. (UC, 2014)

Golfen omsatte 2,7 miljarder kronor 2013 och sysselsatte närmare 1 800 personer.

Sannolikt är golfens påverkan på handeln ännu större. På senare år har det inom handeln skett en branschglidning där företag som tidigare främst sålde en typ av varor idag har differentierat sitt utbud. Zara är ett exempel på ett företag som numera, förutom konfektion/mode, också säljer heminredning, medan specifika varumärken såsom J.Lindberg har särskilda

golfkollektioner i sitt sortiment (även deras ordinarie sortiment används av många som golfkläder). Sportbutiker som Stadium och XXL breddar också sina sortiment och säljer idag golfprodukter. Sammantaget gör detta att det är mycket svårt att specificera och redovisa en total summa på den omsättning som golfen ger upphov till inom handeln. Utöver detta tillkommer det stora antal restauranger som ligger i anslutning till landets golfklubbar.

Golfens nyckeltal

- År 2014 fanns det 475 golfklubbar med sammanlagt drygt 453 000 aktiva golfare i alla åldrar
- År 2014 spelades ca 10 miljoner golfrundor i Sverige, varav ca en miljon var tävlingsrundor
- Golfklubbarna och golfshopparnas intäkter uppgick till 2,7 miljarder under 2013. De sysselsatte närmare 1 800 personer
- Det samhällsekonomiska värdet av golfens positiva hälsoeffekter uppgår till omkring 400 miljarder kronor
- Golfturismen i Sverige omsätter ca 1,9 miljarder kronor årligen

Golfnyttan i samhället

Golf och Hälsa

Golf är en av Sveriges största idrotter, med drygt 450 000 medlemmar i alla åldersgrupper (SGF, 2014). Siffror från Riksidrottsförbundet visar att golfen är Sveriges största idrott sett till aktiva utövare bland männen och den fjärde största idrotten bland kvinnorna (RF, 2015).

Frågan är vad golfen har för inverkan på samhället utifrån ett hälsoperspektiv? Går det att kvantifiera detta och hur ska man i så fall mäta? Genom att analysera och använda vedertagen akademisk forskning kan man slå fast att golfen har en positiv påverkan på minst två olika sätt. Dels genom påverkan på golfspelarnas livslängd, men också på deras hälsorelaterade livskvalitet.

Denna rapport visar att det samhällsekonomiska värdet av de hälsoeffekter golfen genererar uppgår till cirka 400 miljarder SEK. Senare i detta kapitel redovisas hur denna siffra räknats fram. Utöver detta har golfen också betydande inverkan på människors sociala liv och bidrar till att en stor andel svenskar kommer ut i naturen. Väldigt mycket inom dagens forskning tyder på att den typ av spel och träning som golfen innebär har stora hälsoeffekter för alla åldersgrupper, gammal som ung. För människor som varit fysiskt inaktiva under en längre period kan golfen dessutom varit en bra väg in i ett aktivt liv.

Golf som träningsform:

- Långsiktigt hållbar träningsform.
- Inkörsport till ett livslångt tränande och en aktiv livsstil.
- Inkörsport till övrig träning i samband med rehab.
- Huvudsaklig träningsform för äldre personer.
- Kompletterande träningsform för yngre personer.

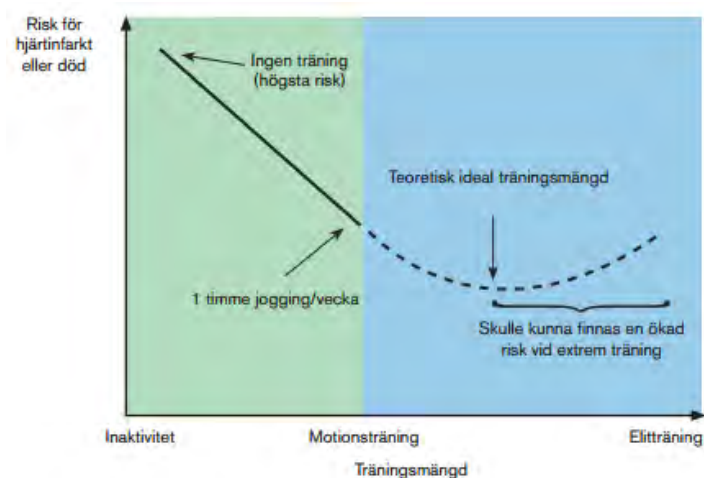
Vad är friskvård?

Golfens stora styrka som spel- och träningsform ligger i att det är en förhållandevis skonsam form av träning. Detta har blivit extra viktigt i en tid då träning för många handlar mer om prestation än friskvård. En stark trend i det svenska samhället under senare år har varit utvecklingen mot alltmer extrem träning, där vanliga människor i större utsträckning än tidigare tränar mer eller mindre som professionella idrottsmän. Att tävla har också blivit allt mer populärt

och stora tävlingslopp som Vasaloppet, Stockholm Marathon och Iron Man lockar en stor mängd deltagare varje år.

Långt ifrån alla har dock den kapacitet som krävs för att träna så hårt och forskare har nu börjat varna för den nya hälsotrenden, där fokus flyttat från friskvård till prestation. I Göteborgs-Posten kunde man till exempel nyligen läsa om en kvinna som skulle genomföra en Triple Iron Man... I vissa fall kan den typen av träning ha en negativ effekt på människors hälsa snarare än positiv. Att pressa kroppen för hårt kan resultera i förslitningsskador och i slutändan istället ha negativ påverkan på vår fysiska hälsa. Flera rapporter har bl.a. visat att risken för hjärtrytmrubbningar är större bland deltagare i Vasaloppet än bland övriga befolkningen. Forskningen visar därmed på att träning är friskvård upp till en viss gräns, men när man passerat den gränsen kan det istället få negativa effekter. Man kan säga att marginalnyttan avtar efter en viss gräns och att riskerna istället ökar.

Figur 1. Hälsoeffekten av träning

Förhållandet mellan träning och hälsa, i det här fallet risk för hjärtsjukdomar, visas på ett enkelt sätt i figur 1. Figuren visar att man genom att gå från stillasittande till att börja träna uppnår betydande hälsoeffekter. Dessa effekter ökar sedan med träningsmängden, men bara upp till en viss nivå. Efter den nivån, som varierar från person till person, kan riskerna med träningen istället öka.

Hjärtläkaren Mårten Rosenqvist vid Danderyds sjukhus uttryckte i april i år till SVT en oro över utvecklingen:

Källa: Larsen och Mattson (2013)

"Jag är inte riktigt säker på att dessa konsekvenser står riktigt klart för dem som tränar väldigt tungt i dag. Men det här kan bli ett problem framöver. Och jag tycker det är viktigt att man höjer ett varnande finger för den här typen av aktiviteter. Träning marknadsförs ju i dag som om det är något slags undermedicin utan biverkningar och så är det inte." (SVT, 2015)

Parallellt med denna utveckling mot extremträning ökar också rapporterna om att allt fler svenskar insjuknar i livsstilssjukdomar kopplade till fetma, övervikt och fysisk inaktivitet. Att träna och vara fysiskt aktiv är grundläggande för att vi ska må bra, men när träningen går till

överdrift blir det lätt fråga om press och ångest. Träningen tycks alltså bli alltmer polariserad där en del grupper tenderar att träna "för hårt" medan andra grupper inte tränar alls. För en stor del av befolkningen torde friskvård istället handla om att vara regelbundet aktiv på en lägre intensitetsnivå. Detta gäller inte minst de som redan är överviktiga, äldre eller har varit inaktiva under en längre period.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar minst 150 minuters fysisk aktivitet i veckan. En 18-hålsrunda golf varar ca 240 minuter.

För de flesta i samhället är det förhållandevis små nivåer av aktivitet som krävs för att ha ett hälsosamt liv. Det framkommer av de rekommendationer som ställts upp av organisationer som WHO och Folkhälsomyndigheten. För att undvika de sjukdomar och hälsoproblem som fysisk inaktivitet medför rekommenderas att alla över 18 år bör vara fysiskt aktiva, på en måttlig intensitetsnivå, minst 150 minuter i veckan. Aktiviteten bör helst spridas över flera av veckans dagar. Den fysiska aktivitet som krävs för att uppnå hälsovinster är aktiviteter med måttlig eller hög intensitet

som förbrukar 150 kilokalorier per dag eller ca 1000 kcal i veckan. För personer under 18 år behövs dock mer för att man ska uppnå rekommenderad fysisk aktivitet, både i tidsåtgång och i intensitetsnivå. För äldre personer över 65 år tillkommer ytterligare rekommendationer i form av balansträning (Folkhälsomyndigheten, 2014).

Fysiskt aktiva lever längre

Hur stor effekt en förändrad livsstil får för en individ över en livstid varierar från person till person, men uppskattningar visar att effekterna kan vara stora även vid livsstilsförändringar sent i livet. En sådan uppskattning har gjorts av norska Helsodirektoratet där man för att fånga förändringar i både livskvalitet och livslängd använder sig av måttet *kvalitetsjusterade levnadsår* (QALY). (Helsedirektoratet, 2010)

Anledningen till att man tar hänsyn till den hälsorelaterade livskvaliteten när man bedömer effekten av aktivitet är att en individ kan få ett bättre liv även om inte livslängden förändras. Kvalitetsjusterade levnadsår fångar därmed också in faktorer såsom ökad rörlighet eller minskad smärta utöver en direkt ökad livslängd (LFN, 2014). Helsodirektoratet visar också att hälsoeffekten i viss mån står i paritet till den fysiska insatsen. Det innebär att en 45-åring som går från att vara inaktiv till att nå upp till hälften av Hälsovårdsmyndighetens rekommendationer i snitt kommer att erhålla tre extra kvalitetsjusterade levnadsår. Det väsentliga är att man fortsätter vara aktiv under resten av sitt liv.

Golf är friskvård

Samhället har mycket att vinna på att aktivera befolkningen och mycket att förlora på att inte göra det. Att lyckas med detta blir dock svårare i takt med att samhället utvecklas mot en mer stillasittande vardag, både i arbetslivet och på fritiden. Genom ny teknik och automatiseringar av många fysiska aspekter på vår vardag gör vi livet enklare, men vi rationaliserar samtidigt bort mycket av den fysiska aktivitet som tidigare var en naturlig del av vårt liv. Samtidigt finns risken att fysisk aktivitet blir ett tvång och ett måste, något som människor av naturen tenderar att vända sig mot. Ett fysiskt aktivt liv handlar om att å ut och å in röra på sig på ett naturligt sätt, och för att göra det bör man också tycka att det är kul. Det är här svensk idrott i allmänhet och golfen i synnerhet kan göra skillnad. Golf engagerar människor genom hela livet och sätter dem i rörelse på ett sätt få andra idrotter klarar av.

Det spelades ca 10 miljoner golfrundor i Sverige under 2014. Det innebär att svenska och utländska golfare på svenska banor gick motsvarande 2 500 varv runt jorden.

Golfens stora styrka som friskvård ligger i att man under en golfrunda går långa sträckor och använder stora muskelgrupper. I Sverige spelades ca 10 miljoner golfrundor under 2014. Sett till att en spelare under en 18-hålsrunda går omkring en mil innebär det att golfare sammanlagt gick uppemot 10 miljoner mil under 2014 (SGF, 2015). Svenska och utländska golfare gick därmed på svenska banor en sträcka som motsvarar cirka 2 500 varv runt jorden.

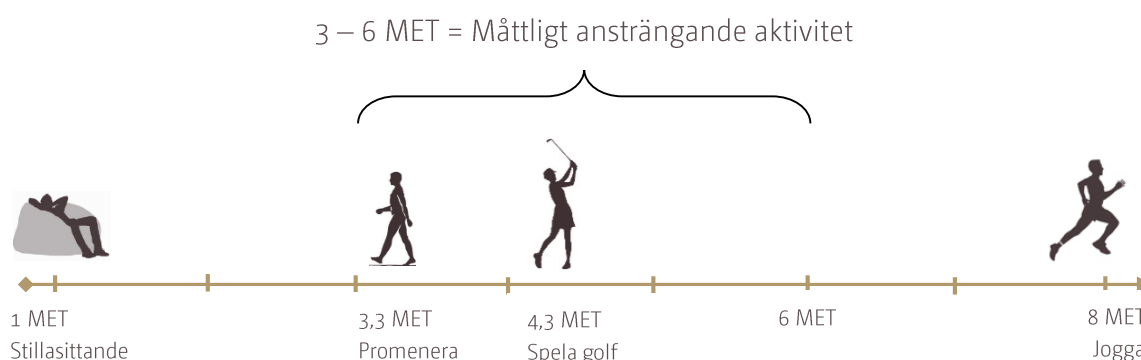
Exakt hur mycket en genomsnittlig golfare förbränner under en golfrunda varierar såklart från person till person och olika studier har visat på varierande resultat. En genomgång av undersökningar som gjorts på golfares förbränning under en 18-hålsrunda visar på en förbränning från 1 000 kCal upp till 2 500 kCal.² En person som spelar minst 18 hål i veckan når därmed med stor sannolikhet upp till Folkhälsomyndighetens rekommendationer om 1 000 kcal per vecka, även om den exakta förbränningen kan variera och studierna som genomförts på området bör tolkas med försiktighet.

Ett annat, mer individuellt och därmed mer användbart, sätt att mäta golfens potential som friskvård är att sätta golfen i relation till andra sporter och fysiska aktiviteter. För att göra detta använder man sig av värderingsenheten MET (Metabolic Equivalent of Task) där 1 MET motsvarar den genomsnittliga energiförbrukningen då man sitter stilla. För att uppnå Folkhälsomyndighetens definition av fysiskt aktiv krävs en aktivitet som räknas som måttligt

² För närmare läsnings Se t.ex. Tangel et al (2013) eller Murase et al (1989).

ansträngande, vilket innebär ett MET mellan 3 och 6 (Dear, Porter and Ready, 2010). Att promenera i lugnt tempo har ett MET på 3,3, medan man då man joggar når upp till 8 MET. Att spela golf uppmäter 4,3 MET, vilket alltså ligger inom gränsen för vad som anses vara måttligt ansträngande. (Haskell et al, 2007).

Figur 2. Ansträngningsnivå vid olika aktiviteter

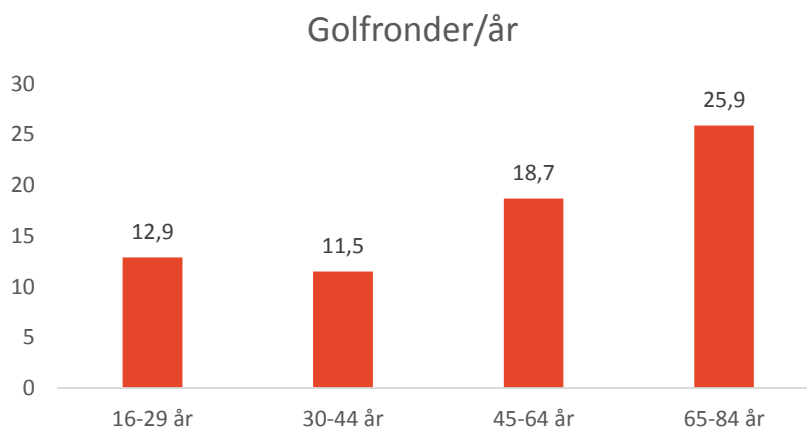

Källa: Dear, Porter and Ready, 2010

Golfen medför inte bara en möjlighet att bibehålla en aktiv livsstil på ett, för många, roligare och mer varierat sätt än vanliga promenader. Att svinga en golfklubba och därmed använda flera större muskelgrupper i kroppen medför dessutom ytterligare hälsoeffekter. Fallskador på grund av sämre balans, koordination och muskelstyrka är en stor riskfaktor för äldre människor och orsakar ett stort antal dödsfall årligen. Äldre golfare har både bättre benstyrka och bättre balans än övriga befolkning i samma ålder, vilket visar på att golfen dessutom kan hjälpa till att minska fallolyckor hos äldre (Tsang, 2010).

Golf som fysisk aktivitet kan utan tvekan klassas som friskvård, med betydande hälsoeffekter för de utövare som spelar frekvent. Frågan är om golfare når upp till samtliga av Folkhälsomyndighetens rekommendationer enbart genom sitt golfspelande? Bland de drygt 450 000 medlemmarna i svenska golfklubbar är det genomsnittliga antalet golfrundor om året presenterade i diagram 1.

Diagram 2. Genomsnittligt antal golfronder per år

Källa: GIT, 2014

I genomsnitt spelar den svenska golfaren ca 20 rundor om året, men siffran varierar mellan åldersgrupperna där yngre golfare i genomsnitt spelar färre rundor per år jämfört med äldre golfare. Allra mest spelar pensionärerna, som i genomsnitt spelar närmare 26 rundor per år. Det innebär att svenska golfspelare över 65 år under säsongen april till oktober i genomsnitt spelar omkring en runda i veckan. En golfspelare förbränner visserligen sannolikt de rekommenderade 1 000 kcal under en sådan runda, men för att helt uppnå Hälsovårdsmyndighetens rekommendationer bör aktiviteten var utspridd över tre till fem dagar. Det finns dock anledning att tro att skillnaden mellan golfspelare varierar kraftigt, från att man spelar någon runda per år till att man spelar flera rundor i veckan. Att utgå från ett rakt genomsnitt över samtliga medlemmar kan därför vara något missvisande.

Svenska golfare lever i genomsnitt fem år längre än icke-golfare.

Ett av de tydligaste bevisen för att ett stort antal golfare trots allt når upp till de nivåer av fysisk aktivitet som krävs för att det ska ge gynnsamma hälsoeffekter presenteras i rapporten *"Golf: a game of life and death-reduced mortality in Swedish golf players"*. Rapporten, som presenterades av Karolinska Institutet, jämförde dödligheten hos 300 000 golfare med

resterande befolkning och fann att golfare i genomsnitt lever längre än icke-golfare. I genomsnitt fann man att golfare levde fem år längre än icke-golfare. Rapporten kontrollerade för faktorer såsom socioekonomisk bakgrund, ålder och kön och visade att effekten var allra störst i lägre socioekonomiska grupper. Dessutom fanns det ett tydligt samband mellan golfhandicap och hälsa där forskarna såg ett starkt samband mellan lågt handicap och en lägre dödlighet. Det antyder, enligt forskarna själva, att de som spelade mest golf, och därmed blev

bättre golfspelare med lägre handicap, också var de som uppnådde störst hälsovinster och löpte mindre risk att dö i förtid. (Fahramand et al, 2010)

En av anledningarna till att golfare lever längre kan vara att man ofta spelar golf långt upp i åldrarna. Detta gör att golfspelare fortsätter röra på sig även i äldre år, vilket också framgår av diagram 1. Då golf är en lågintensiv idrott innebär det också att man har möjlighet att uppnå goda hälsoeffekter även högre upp i åldrarna, då många alternativa träningsformer kan bli för ansträngande och i många fall till och med farliga att syssla med. (Dear, Porter and Ready, 2010). Sett som friskvård har golfen därmed en fördel gentemot andra sporter.

Ett rakt genomsnitt visar att många svenska golfare idag sannolikt inte spelar golf tillräckligt ofta för att enbart genom golfen nå upp till rekommendationerna rörande fysisk aktivitet. Däremot kan, och bör, golfen vara ett komplement till ett mer aktivt liv. Detta är speciellt sant bland de yngre medlemmarna, där antalet spelade rundor per år och medlem är färre. För yngre golfare gäller också att Hälsovårdsnämnden rekommenderar mer träning och träning med högre intensitet. De golfrundor man spelar är nyttiga och bidrar till ett aktivt liv, men bör i de flesta fall kompletteras med annan, mer högintensiv, träning och fler träningstimmar. Om man börjar spela golf tidigt har man dock en god motivationsfaktor till att röra på sig hela livet. För att få långvariga hälsosamma effekter måste man vara fysiskt aktiv år ut och år in. En idrott som man inte tvingas lägga ner efter man fyllt 45 år gör det troligare att lyckas. Golfen kan dessutom vara ett roligt och skonsamt sätt att komma igång om man varit fysiskt inaktiv länge. Genom att kombinera flera långa och korta golfrundor per vecka med vanliga promenader kan vägen till ett hälsosammare liv bli roligare och enklare att bibehålla resten av livet.

Golf hjälper vid psykisk ohälsa

Halmstad kommun driver sedan några år tillbaka projektet CLAVIS, en öppen mottagning för invånare mellan 18 och 65 år som lider av psykisk ohälsa. Syftet med projektet är att aktivera och stimulera människor med psykisk ohälsa och på så sätt kan man bryta den isolering som många av deltagarna lider av. Ett utmärkt sätt att göra detta på är via motion och friskvård såsom golf. CLAVIS har därför golfkurser för deltagarna i projektet. För många av deltagarna var det första besöket på en golfbana: *"Jag hade sett golf på TV:n och såg spelarna gå med den här vagnen och klubbarna tänkte att det var ju nåt för rika och inte för vem som helst. Men så när jag kom hit förstod jag ju att det var helt fel. Jag känner att yes, det här är ju så skönt och jag är nog fast"*. (SVT, 2013)

Golfens samhällsekonomiska värde

Att värdera livslängd och hälsa i ekonomiska termer kan vara problematiskt, men det finns vissa riktlinjer som används i samhällsplanering och inom sjukvården idag. Varje enskild individ bidrar till samhället i form av konsumtion, arbete eller ideella insatser i föreningsliv, organisationer och inom familjen. Det innebär att samhället har nytta av alla individer och att alla individer därmed går att värdera ekonomiskt. Värdet av ett kvalitetsjusterat levnadsår bedöms av Läke-medelsförmånsnämnden i genomsnitt vara cirka 600 000 SEK, vilket är det pris samhället är redo att betala för att köpa ett extra levnadsår som fullt frisk till en medborgare (Svensson, 2012). Summan används inom läke-medelsbranschen och är det riktmärke som används för att avgöra om en insats inom vården är kostnadseffektiv eller inte (LFN, 2014). 600 000 SEK är alltså det belopp samhället hade varit redo att betala för att ge en medborgare ett extra år. Det innebär också att det är det samhällsekonomiska värdet på varje extra kvalitetsjusterat år som golfen ger upphov till.

Vid den totala värderingen av golfens hälsoeffekter bör två faktorer räknas in. Dels det faktum att de flesta golfare inte spelar golf hela året, och dels att alla golfare inte lever upp till de aktivitetsrekommendationer som presenterats i rapporten (Tangen, 2013). För att ge en konservativ bedömning av golfens nytta bör en halvering av hälsoeffekten därför användas. En person som börjar spela golf vid 45 års ålder och spelar golf resten av livet kan därmed förväntas vinna ca tre kvalitetsjusterade levnadsår jämfört med om hen istället var inaktiv (Helsodirektoratet, 2010). Det innebär att golfarna dels lever längre, men också att de är friskare. Hälsoeffekten påverkar individen under hela livet och gör att risken för att drabbas av allvarliga sjukdomar minskar.

Det totala samhällsekonomiska värdet av golfens hälsoeffekter uppgår till ca 400 miljarder SEK.

I genomsnitt gör den fysiska aktivitet som golfen genererar att golfare får ca 2,6 år extra av full hälsa, jämfört med om de hade varit fysiskt inaktiva. Med hänsyn taget till diskonteringsränta och golfarnas förväntade livslängd bedömer HUI att det genomsnittliga nuvärdet av golfens hälsoeffekter under en golfares livslängd uppgår till cirka 900 000 SEK.³ Sätter man siffran i sitt samband innebär det att golfen preventivt skapar en hälsoeffekt för vilken samhället vid ett senare skede i individens liv hade varit berett att betala 900 000 SEK. Uppräknat till alla Sveriges golfare uppgår det totala samhällsekonomiska värdet av golfens hälsoeffekt därmed till cirka 400 miljarder SEK.

³ Se appendix för beräkningsunderlag

Beloppet inkluderar alla golfare i alla åldrar. Även om golfarnas aktivitetsnivå visade att det är först efter 40 år som golfen för den genomsnittliga golfspelaren intar en roll som huvudsaklig träningsform bidrar golfen till att även yngre människor håller sig aktiva. Om man börjar i unga år är det troligt att man blir en duktigare golfspelare och därmed sannolikt också spelar mer när man blir äldre. Skulle man enbart räkna på den samhällsekonomiska nyttan hos golfare över 40 år blir dock även den påtaglig. Det finns närmare 317 000 svenska golfare över 40 år idag, och hälsoeffekten i den gruppen uppgår till ca 250 miljarder SEK.

Golf är en väg in i ett aktiv leverne

Golfens bidrag till en sundare livsstil är ovärderlig och bör tas tillvara. Samtidigt finns det områden där golfen kan anpassa sig utifrån de behov och utmaningar dagens människor står inför, och där har golfen i viss mån redan börjat förändras. Att gå tre kortare golfrundor i veckan istället för en lång på helgen är inte bara bättre ur ett hälsoperspektiv, det är dessutom mer anpassat till ett samhälle där tid är en bristvara. Golfen har insett detta och flera klubbar erbjuder idag korthålsbanor som komplement till de mer traditionella 9-hålsbanorna och 18-hålsbanorna. Idag finns även exempel på 12-hålsbanor, till exempel Torrekulla GK. Utöver detta tillkommer att golfklubbarna hela tiden försöker hitta sätt att förlänga golfsäsongen och utöka träningsmetoderna vintertid, t.ex. genom att bygga s.k. träningsstudios som möjliggör golfrelaterad träning året runt. Idag tränar allt fler både swing och annan fysträning i särskilt golfanpassade gym.

Om 100 000 fysiskt inaktiva människor i åldern 40 – 60 år börjar spela golf idag skulle den samhällsekonomiska nyttan uppgå till närmare 90 miljarder kronor.

Samtidigt finns det fler sätt man inom golfen kan driva på utvecklingen och påverka golfarna att spela fler rundor. Golf som tävlingsform är i dagsläget till stor del uppbyggt kring det traditionella systemet där man under en tävling oftast spelar minst 18 hål. Genom att anordna kortare tävlingar över nio hål mitt i veckan uppmuntrar man golfarna att vara ute oftare. Det finns till exempel klubbar idag som har After Work-tävlingar på vardagskvällarna över nio hål. Genom liknande förändringar av både fysiska och inställningsmässiga normer inom golfen kan man dels underlätta för nuvarande golfare att anpassa sitt spel men också locka nya golfare.

Ur ett rent samhällsekonomiskt perspektiv vore en sådan utveckling lönsam. Om 100 000 fysiskt inaktiva människor i åldern 40 – 60 år börjar spela golf skulle den samhällsekonomiska nyttan uppgå till närmare 90 miljarder SEK. Genom att arbeta preventivt för att begränsa uppkomsten

av sjukdomar relaterade till fysisk inaktivitet begränsar man inte bara kostnaderna som uppstår när folk blir sjuka, man frigör också kapacitet inom sjukvården. Att förhållandevis låga nivåer av fysisk aktivitet kan få så pass stora effekter visar på behovet av att förändra diskussionen kring fysisk aktivitet, som idag främst förs utifrån de faktiska kostnader fysisk inaktivitet ger upphov till på riksnivå. För de individer som ger upphov till dess kostnader kan det redan vara försent att förändra sin livssituation.

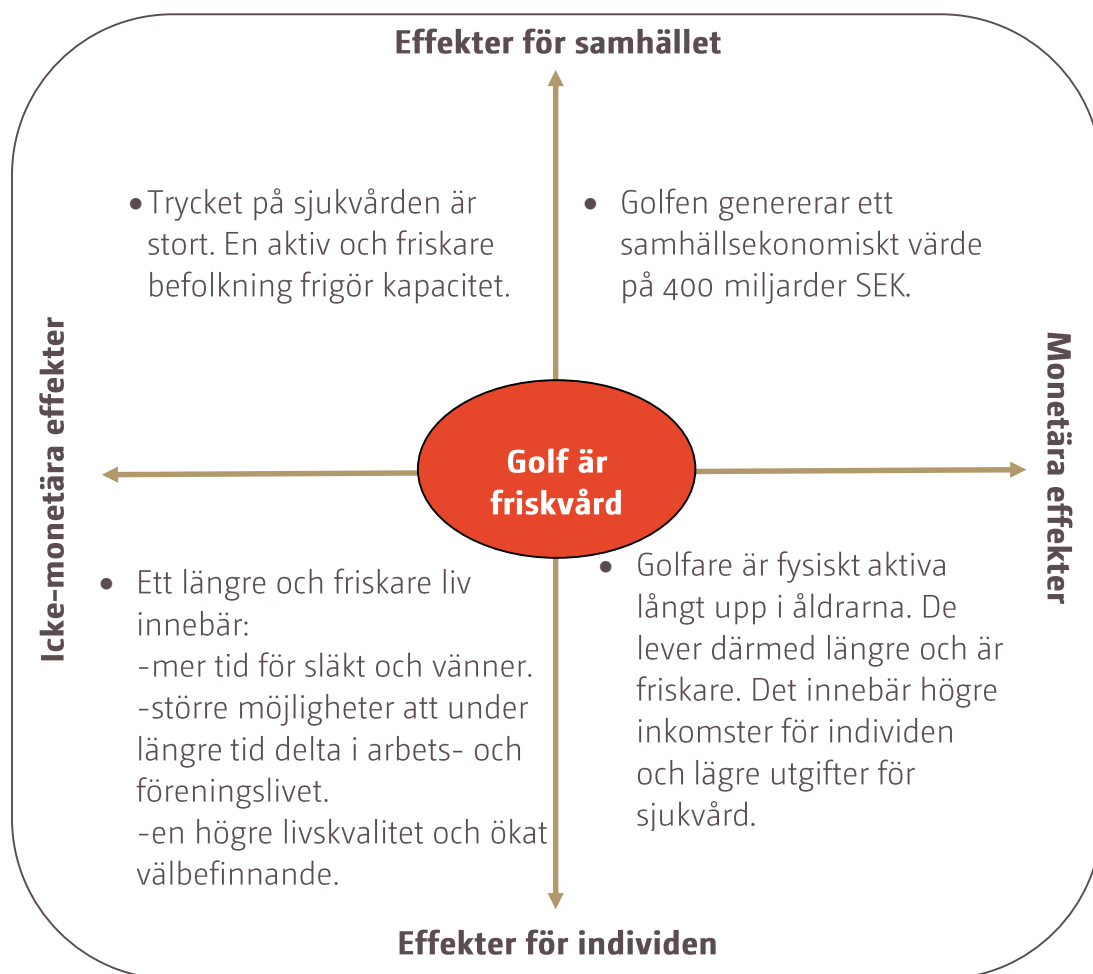
Genom att föra ner diskussionen på individnivå och beräkna vad preventiva medel ger upphov till för effekter blir det tydligare vilka positiva effekter Svensk Golf och andra idrottsrörelser har på samhället. I en tid då Sveriges befolkning blir allt äldre och trycket på äldrevården ökar kan en friskare befolkning bli oerhört betydelsefull. För den enskilde individen sparar man också mycket lidande och öppnar upp för ett friskare liv. Genom att med hjälp av golfen göra fysisk aktivitet roligt, givande och socialt sparar därmed golfen inte bara samhället pengar, den kan också bidra till ett friskare och gladare liv för dess utövare.

Fysisk inaktivitet – en källa till ohälsa

En uppskattning som publicerades i ansedda medicinska tidskriften The Lancet inför OS i London 2012 visade att 5,3 miljoner människor dog i förtid i världen under 2008 till följd av sjukdomar orsakade av fysisk inaktivitet. Detta motsvarade ca nio procent av alla världens för tidiga dödsfall det året, en siffra som var jämförbar med antalet dödsfall orsakade av rökning och till och med högre än antalet dödsfall orsakade av övervikt (Lee et al, 2012). I en tidigare rapport från 2004 uppskattade Världshälsoorganisationen (WHO) att cirka sex procent av världens för tidiga dödsfall orsakas av fysisk inaktivitet, medan alkohol och övervikt sades orsaka nio respektive fem procent av dödsfallen i världen. Siffran är till och med högre i höginkomstländer där fysisk inaktivitet orsakade cirka åtta procent av för tidiga dödsfall (WHO, 2010).

Vad rapporterna visar är att det är den fysiska inaktiviteten i sig, utöver övervikt och dålig kosthållning, som utgör en av de stora hälsoriskerna. Detta tydliggjordes också i en nyligen publicerad europeisk artikel där över 300 000 män och kvinnor följdes under en tolv år lång studie kring hälsoeffekterna av inaktivitet och hälsa. Studien visade att inaktivitet var skadligare för individen än övervikt. Genom att förhindra fysisk inaktivitet uppskattas antalet för tidiga dödsfall reduceras med cirka sju procent medan att förhindra fetma i sin tur uppskattas reducera för tidiga dödsfall med cirka fyra procent. Rapporten visar också att störst hälsoeffekter uppnås mellan gruppen inaktiva och måttligt aktiva. I mer aktiva grupper uppmättes visserligen ytterligare hälsoeffekter, men dessa var inte lika höga som mellan inaktiva och aktiva. Detta för med sig slutsatsen att man ur samhällets perspektiv kan uppnå förhållandevis stora aggregerade hälsoeffekter genom att få fysiskt inaktiva individer att röra på sig relativt lite. (Ekelund et al, 2015)

Effektmatris 1: Golf är friskvård

Golfen och besöksnäringen

Svensk besöksnäring i tillväxt

Svensk besöksnäring (turism) växer och alltför talar om besöksnäringen som en viktig näringsgren, t.o.m. som en framtida basnäring. Besöksnäringen är särskilt intressant då den förmår att skapa omsättning och sysselsättning även utanför storstadsregionerna - från Abisko till Österlen. Besöksnäringen i Sverige omsätter årligen 269 miljarder SEK och skapar sysselsättning bland grupper som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden, t.ex. ungdomar och människor med invandrarbakgrund.

Besöksnäringen är också viktig för en destinations totala attraktivitet och bidrar både till att locka fler besökare till orten och potentiellt också till ökad inflyttning. På destinationer med en välutvecklad besöksnäring har invånarna ofta tillgång till ett rikt utbud av handel, service, tjänster, upplevelser och aktiviteter, något som ökar attraktiviteten. På dessa turistintensiva destinationer skapas ett mervärde som gör att människor väljer att bosätta sig där. Därmed ökar också skattebasen i kommunen.

Golfens turistekonomiska betydelse

Hur mycket omsätter golfturismen i Sverige? Frågan är inte helt enkel att svara på, delvis för att det beror på hur man definierar begreppet turist. Enligt världsturismorganisationen UNWTO definieras turism som:

"Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften."

Vad som är "utanför sin vanliga omgivning" kan diskuteras men vanligt är att man använder sig av en 5-milagräns, d.v.s. man måste resa minst fem mil för att betraktas som turist. Man kan också se turism som förflyttad konsumtionskraft, d.v.s. en person konsumerar pengar i en kommun där hen inte är folkbokförd.

En tidigare undersökning som genomfördes av aGolf och SGF syftade till att visa på golfturismens omsättning i Skåne. I denna studie kartlade man dock endast den inkommande golfturismen till Skåne. Analogt med UNWTO:s definitioner ovan bör dock även inomregional turism räknas, d.v.s. om en Malmöbo reser till Österlen för att spela golf är detta att betrakta som turism.

HUI har inom ramen för denna studie gjort en värdering av golfturismens storlek och omfattning i Sverige under 2014. Den turistekonomiska bedömningen avser konsumtion i samband med spel på en golfbana utanför den egna hemkommunen och utgår alltså utifrån perspektivet om förflyttad konsumtionskraft. Enligt denna definition kan såväl medlemmar på en golfklubb som gästande spelare vara turister (se tabell nedan) och därmed ingå i värderingen av golfturismens omsättning och ekonomiska betydelse.

	Medlem i golfklubben	Ej medlem i golfklubben
Folkbokförd i kommunen där golfbanan är belägen	EJ TURIST	EJ TURIST
Ej folkbokförd i kommunen där golfbanan är belägen	TURIST	TURIST

Enligt Svenska Golf förbundet spelades det under år 2014 närmare 3,5 miljoner golfrundor av personer bosatta utanför kommunen där golfbanan är belägen. För att göra en turistekonomisk bedömning av golfturismen har HUI tagit hänsyn till att varje registrerad golfrunda inte alltid motsvarar en individ eller en resa. Detta då många spelar mer än en golfrunda under en och samma resa. För att göra värderingen har turisterna delats in i följande tre målgrupper:

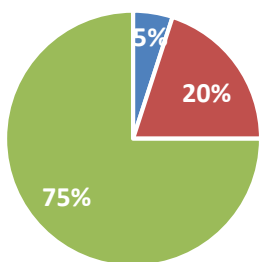
1. **Golfturister** – personer med golf som specifik reseanledning
2. **Semesterfirare** – personer som spelar golf på semestern, t.ex. i samband med en fritidshusvistelse eller besök hos släkt & vänner, men där golf inte är den primära anledningen till att man valt att resa till destinationen
3. **Dagbesökare** – främst personer som är medlemmar på en golfklubb utanför hemkommunen och därmed räknas som turister i samband med sitt spel

HUI bedömer att de ca 3,5 miljoner golfrundorna motsvarar omkring 2,7 miljoner turistresor. En majoritet av dessa resor (ca 2,1 miljoner) genomförs av dagbesökare, t.ex. medlemmar på en klubb utanför hemkommunen. En person, speciellt inom gruppen dagbesökare, kan dessutom ha gjort mer än en resa under året. Det gör att man inte kan likställa antalet resor med antalet unika golfturister. Resornas fördelning över målgrupperna illustreras nedan.

HUI gör bedömningen att golfturismen i Sverige omsätter ca 1,9 miljarder SEK årligen. Den turistekonomiska värderingen avser all konsumtion i kommunen där golfbanan är belägen, inklusive utlägg för greenfee, under hela vistelsen.

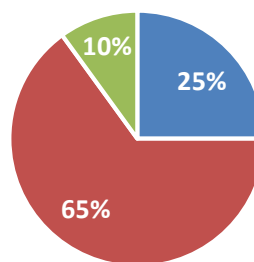
Golfturismen i Sverige omsätter ca 1,9 miljarder SEK årligen.

Fördelning golfresor
(ca 2,7 miljoner resor)

■ Golfturister ■ Semesterfirare ■ Dagbesökare

Fördelning total konsumtion
(ca 1,9 miljarder SEK)

■ Golfturister ■ Semesterfirare ■ Dagbesökare

Hur de 1,9 miljarder SEK fördelar sig mellan de tre målgrupperna illustreras i cirkeldiagrammet till höger ovan. Semesterfirare som spelar golf under sin resa står för närmare två tredjedelar av den totala turistekonomiska omsättningen, mycket beroende på att de ofta har längre vistelselängder än golfturisterna som bedöms stå för omkring en fjärdedel av konsumtionen. Den grupp som stod för flest resor, dvs. dagbesökarna, uppskattas endast utgöra en tiondel av konsumtionen. Detta beror på att de inte spenderar lika mycket i samband med sin resa som övriga. De "rena" golfturisterna som reser primärt för att spela golf uppskattas generera omkring en halv miljard SEK i omsättning.

Golfens dynamiska effekter för en destination

Förutom de monetära värden som golfturismen skapar, bidrar golfen också till att skapa mer kvalitativa och indirekta värden på en plats. Effekter som är kopplade till platsens attraktivitet.

En studie som PWC genomförde för ett antal år sedan handlade om vad som kommer att göra platser attraktiva i framtiden. Man konstaterade att det inte längre räcker för kommuner att fokusera på det som tidigare varit kärnverksamheten, d.v.s. vård, skola och omsorg. Detta har blivit en hygienfaktor och det som istället växer i betydelse handlar om att utveckla infrastruktur, aktiviteter och upplevelser på en plats och att jobba med stadens varumärke. Man kan konstatera att i takt med att välståndet i samhället ökar, tenderar också människor att spendera mer pengar på immateriell konsumtion som tjänster, fritidsaktiviteter, upplevelser och resor. Konkurrensen mellan platser ökar och kommuner värderas alltmer utifrån vad som kan

Kommuner behöver aktivt verka för att skapa en plats dit invånare, turister och företag vill söka sig.

konsumeras (varor, tjänster och upplevelser) snarare än vad som produceras. Mot den bakgrunden räcker det alltså inte i framtiden för en plats att enbart vara bra på vård, skola och omsorg för att attrahera invånare och företag. Kommuner behöver aktivt verka för att skapa en plats dit invånare, turister och företag vill söka sig. En attraktiv golfanläggning är en pusselbit som i positiv bemärkelse bidrar till att skapa den typ av utbud som många invånare och besökare värderar högt – idag och i framtiden.

Golfen – en tydlig reseanledning

Inom besöksnäringen delar man upp aktiviteter i *reseanledningar* och *besöksanledningar*. En reseanledning är något som är själva anledningen till att en resa görs till en plats medan en besöksanledning är något man passar på att göra/besöka i samband med att man befinner sig på en plats i annat syfte. Flera av Sveriges golfanläggningar är väldigt tydliga besöksanledningar, d.v.s. en aktivitet man gör i samband med ett besök hos t.ex. släkt och vänner eller i sitt fritidshus. En golfgrunda är något som kan bidra till att förlänga vistelsen i samband med en resa. Men golfen fungerar också på många håll som en distinkt reseanledning, alltså själva syftet med resan.

Golfen skapar säsongsförlängning

En av de största utmaningarna för svensk besöksnäring utanför storstadsregionerna är att förlänga säsongerna. Många destinationer präglas av korta säsonger med extrema peakar under sommaren eller vintern. Golfen är på en rad platser runt om i landet dock med och bidrar till att skapa beläggning på hotell och restauranger under både våren och hösten (och inte sällan också under vintern i delar av Skåne). Detta beror på att golfweekends, träningsläger, specifika

tävlingar osv. genomförs under tidpunkter då beläggningen är lägre. Det kan vara Hummergolf i Bohuslän eller Gåsagolf i Skåne. Flera svenska turistorganisationer på både lokal, regional och nationell nivå har uppmärksammat detta och jobbar numera strategiskt med att utveckla golfturismen i syfte att skapa beläggning hos besöksnäringens företag även utanför högsäsong.

2013 blev Sverige utsett till *"Undiscovered Golf Destination Of The Year"*.

Dessutom finns en potential när det gäller att locka fler utländska besökare till svenska golfanläggningar, vilket också ligger i linje med svensk besöksnäringens tillväxtstrategi som syftar till att utveckla turismexporten. Under 2013 blev Sverige utsett till *"Undiscovered Golf Destination Of The Year"* av den globala golfturismorganisationen The International Association of Golf Tour Operators (IAGTO). Antalet norrmän och danskar som upptäcker svenska golfbanor

växer och eftersom de i enkäter uppger att de är mycket nöjda med sina upplevelser borgar det både för återbesök och att de tipsar vänner och bekanta om Sverige som golfdestination. Det torde också finnas potential att växa på fler internationella marknader, t.ex. den tyska marknaden.

Om platserns attraktivitet

Det pågår en kraftig urbanisering i världen som dessutom växer i allt snabbare takt. År 2008 bodde enligt FN för första gången fler människor i städer och tätorter än på landsbygden. Utvecklingen är densamma i Sverige där framförallt storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö växer.

Städer konkurrerar i allt större utsträckning med varandra om människor och kapital. Det innebär att det numera pågår en ständig kamp för att vara en attraktiv stad med allt vad det innebär. Det handlar om att vara en attraktiv stad där människor vill bo, arbeta och studera. Besöksnäringen har fått en allt större betydelse när det gäller att bidra till denna attraktionskraft. Den amerikanske professorn Richard Florida, som är urbanforskare och kulturgeograf, fick under 00-talet mycket uppmärksamhet för sina teorier om hur viktigt det är att skapa attraktiva platser dit kreativa människor söker sig.

Floridas forskning visar att vad människor värderar högt i sin livsmiljö är bra offentlig service, öppenhet, tolerans och ett rikt fritidsutbud. Och förklaringen står att finna i att dessa städer är mycket mer attraktiva att bo i vilket bidragit till en inflyttning och ekonomisk utveckling. Richard Florida argumenterar därför för att det skett en förskjutning från

att människor flyttar dit jobben finns till att jobben flyttar till de platser där människor vill bo och leva. Och därför blir just frågan om var människor vill bo allt viktigare. Liksom vad som bör finnas på dessa platser och hur dessa platser ska se ut. Ett attraktivt fritidsutbud är en viktig parameter och i sammanhanget kan en golfanläggning av hög klass både förmå att vara ett tydligt resmål och besöksanledning för turister och att skapa en attraktiv boendemiljö för potentiella invånare.

Golfanläggningar stärker platser attraktionskraft

Det finns flera exempel på hur svenska golfanläggningar stärker platser attraktionskraft. Ett aktuellt exempel på hur ett område runt en golfbana blivit intressant ur ett tillväxtperspektiv är Landskrona kommun. Öresundsregionen är i tillväxt och i takt med att Malmöregionen vuxit så har tillgänglig, attraktiv kustmark för bostadsbyggande minskat. I Landskrona växer idag en helt ny stadsdel fram kallad Norra Borstahusen. Det intressanta är att den växer fram i nära anslutning till Landskrona GK och att man i marknadsföringen av området lyfter fram golfbanan fram som ett mervärde ur ett attraktivitetsperspektiv:

”Området ligger nära kusten med en vacker utsikt över sundet, Ven och Danmark. Dessutom finns här strand, småbåtshamn, golfbana och ett idrottsområde inom nära räckhåll.”

Liknande exempel finns på andra platser i landet. Det byggs t.ex. bostäder i Mölndal strax utanför Göteborg i anslutning till Hills Golf & Sports Club. Just känslan av lite lantligt boende men ändå med närhet till en stad och dess service och tjänster tycks vara något som många människor uppfattar som attraktivt och inte sällan är golfbanor belägna just i den här typen av områden.

Effektmatris 2: Golfen och besöksnäringen

Golfen nära dig

Landskapet - en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar

Golfbanan är en del av det svenska samhället som ibland är omdiskuterad. För en del innebär golfbanan en grön oas i en annars överbebyggd urban miljö, medan den för andra tar upp plats som skulle kunna komma till bättre användning via alternativa användningsområden. Oavsett personlig åsikt är golfbanor en självklar del av landskapet i många av våra kommuner och har därmed en roll att spela i det svenska samhället.

En ökad urbanisering, i många fall med bostadsbrist som följd, ställer allt högre krav på en aktiv och effektiv samhällsplanering. Samtidigt innebär klimatförändringar och minskande naturresurser såsom vatten, mark och energi att land i framtiden måste användas på ett sätt som bidrar till ett hållbart samhälle. Som ett steg i att försöka möta det europeiska landskapets förändring och mänskliga påverkan lät Europarådet år 2000 ta fram den europeiska landskapskonventionen. Syftet med konventionen är att skapa en enhetlig europeisk strategi kring hur landskapets resurser ska nyttjas och betonar att landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar för samtliga medborgare. Sverige ratificerade konventionen i januari 2011 och den trädde i kraft i maj samma år. I och med detta band sig Sverige att skydda, förvalta och planera landskapet i enlighet med konventionens riktlinjer. Bland annat innebär detta att Sverige ska erkänna landskapets betydelse i lagstiftningen och utveckla en övergripande syn på landskapets värden och hållbara förvaltning (Riksantikvarieämbetet, 2015).

Att tillmötesgå dessa krav ställer nya krav på samhällsplaneringen ur flera olika perspektiv. Dels bör miljöarbetet fortgå, där Sverige fortsätter att arbeta mot ett mer miljömässigt hållbart samhälle. Men konventionen handlar också om hur vi som samhälle tar tillvara på ytorna som finns i samhället och säkerställer att de kommer till så stor nytta som möjligt för landets medborgare. Svensk Golf har en roll att spela när det kommer till att möta dessa bågiga mål.

Golf och miljö

De nya riktlinjerna innebär att golfen och samhället står inför gemensamma utmaningar framåt i tiden. Faktum är att många golfbanor runt om i landet har potentialen att bistå kommuner och regioner att utveckla landskapet på ett miljömedvetet sätt och på så sätt uppnå nya mål kring biologisk mångfald och en grönare närmiljö.

Golfbanors miljöpåverkan har genom åren varit källa till debatt, både inom politiken och inom miljöforskningen. Golfens miljöpåverkan har historiskt sett handlat om vattenförbrukning, gödning och i viss mån också av bekämpningsmedel. En rapport från 2009 visade att omkring hälften av de 117 svenska golfbanor som ingick i undersökningen använde någon form av bekämpningsmedel (Österås et al, 2009). Orsaken till detta har varit att man haft problem med att hålla gräset fritt från diverse sjukdomar och att det kräver mycket vatten under sommarmånaderna. I vilken utsträckning svenska golfklubbar använder bekämpningsmedel varierar dock mellan olika klubbar.

Många golfbanor återanvänder sedan tidigare sitt eget vatten, kombinerar bevattningssystemet med vattenhinder på banan eller använder och renar vatten från närliggande jordbruk eller reningsverk (Hermansson Török, 2000). Det senare alternativet gör också att man drar ner på behovet av gödning. Utveckling drivs dels på av entusiaster på klubbnivå (se Värpinge Golfbana nedan) men också på central nivå. Utvecklingen kring banskötsel och bankonstruktion har gått framåt och golfbanor byggs idag för att vara mindre resurskrävande än tidigare. Golfsektorn gör stora satsningar inom forskning, utbildning och rådgivning till klubbarna för att på bästa sätt implementera EU:s direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel och principerna för integrerat växtskydd (STERF.se, 2015a). 2005 presenterade Svenska Golfförbundet en miljövision och -strategi där man valt att relatera förbundets miljöarbete till de 15 miljömål som Riksdagen satte upp 1999. Miljövisionen är under ständig utveckling och på senare år har även arbete med biologisk mångfald fått en stor betydelse.

Svensk golfs miljökvalitetsmål (Del av Riksdagens miljökvalitetsmål):

- God bebyggd miljö och god hälsa
- Rika naturmiljöer och levande kulturlandskap
- Ingen övergödning samt giftfri miljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

Källa: Golf.se, (2015a)

Svensk golf arbetar aktivt med miljöfrågor

År 2006 skapades stiftelsen STERF (Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation) av de nordiska golfförbunden i Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island tillsammans med Nordic Greenkeepers' Association. Syftet med stiftelsen är att finansiera forskning kring banskötsel och att säkerställa att nordiska golfbanor har tillgång till ledande internationell expertis kring hållbar skötsel och utveckling av golfbanor. Målet är att optimera golfens resursutnyttjande och samtidigt tillhandahålla golfanläggningar av hög kvalitet. Detta för att minimera golfens negativa miljöpåverkan men också för att effektivisera och minska resursförbrukningen och därmed också minska klubbarnas driftskostnader (STERF.se, 2015b). STERF:s mål visar därmed på hur golfens och samhällets i mångt och mycket delar miljömässiga mål och behov.

Saxat ur Fjällbacka GK:s månadsbrev:

"För att hålla vår bana någorlunda ren från ogräs och skadesvampar måste vi eventuellt spruta ut små doser av bekämpningsmedel. För att få göra detta måste vi ansöka om ett godkännande av kommunen. Vid ett samtal med miljöavdelningen på kommunen uttrycktes det att golfbanor är miljöbovar. Jag kan ju bara prata om Fjällbacka GK och någon miljöbov är vi inte. Vi får beröm från bl.a. Botaniska Analysgruppen och Svenska Golfförbundet för att vi använder små mängder bekämpningsmedel. Vi använder även väldigt lite bevattning. På Fjällbacka golfbana skapas ett unikt förhållande mellan skog, berg, öppna gräsytor, älv, hav och dammar, vilket bidrar till ett stort djur- och växtliv. I våra dammar finns ödlor, grodor, änder, svanar och hägrar. Våra skogsbryn fylls med fåglar och deras sång. Harar betar av vårt gräs och rävar, rådjur och älgar korsar våra fairways. I älven leker havsöring. Jag har till och med sett en krabba på 7:ans green. För att även nämna några växter så finns här kaprifoler, violer, gullvivor, orkidéer och slättergubbe. Och mitt uppe i denna härliga natur spelar vi golf. Skulle vi vara "miljöbovar" så tror inte jag att vi skulle ha så mycket liv på och runt banan. Jag vill vända på steken och säga att vi tillför något till naturen! Men för mig handlar miljöarbete inte bara om att använda så lite bekämpningsmedel som möjligt utan den totala linjen mot en bättre miljö."

Golfklubbarna har tagit miljöfrågan på stort allvar och Svensk Golf har sedan 1999 med anledning av detta delat ut diplomtet "Svenska Golförbunds Miljödiplom" till golfklubbar som upprättat en miljöpolicy och miljöplan. Miljöplanen ska enligt golförbundets kriterium dessutom vara antagen i samråd med externa organisationer och myndigheter för att säkerställa att man också lever upp till samhällets generella miljömål och behov. För att policyn ska följas upp och revideras över tiden erbjuder Svenska Golförbundet bankonsulenter till golfklubbarna som hjälper till med ny forskning och råd kring miljöanpassad banskötsel. Sedan införandet av miljödiplomtet har 231 klubbar erhållit diplomtet (Golf.se, 2015b). Utöver detta utser varje år Swedish Greenkeeper Association (SGA) en vinnare i tävlingen "Årets miljöanläggning", där vinnaren får 10 000 kronor att använda till miljöförbättrande åtgärder. Att svenska klubbar ligger i framkant när det gäller miljöarbetet visade sig då de svenska golfbanorna Forsgårdens Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb var de första två klubbarna i världen att tilldelas the Golf Environment Organisation's (GEO) certifiering för gott miljöarbete. Sedan dess har ytterligare åtta svenska klubbar tilldelats certifieringen (golfenvironment.org, 2015).

Biologisk mångfald på golfbanan

I takt med att människans ofta artificiella miljö breder ut sig hotas många djur och växters naturliga habitat. Naturvårdsverket uppger att cirka fem procent av svenska djur, växter och svampar är så pass hotade att de löper risk att dö ut. En av orsakerna till utarmningen av den biologiska mångfalden är utbredningen av det moderna skog- och jordbruket. Tidigare variationsrika skogslandskap har ersatts av stora arealer av likartade skogs- och jordbruksområden där artvariationen ligger på en betydligt lägre nivå. Detta rubbar balansen i miljön då arter som har möjlighet att anpassa sig till den nya miljön breder ut sig, samtidigt som andra arter förpassas till allt mindre regioner eller riskerar att dö ut totalt.

Omkring 50 till 70 procent av en golfbana består av naturmark som oftast inte används för själva spelet.

Golfbanans möjlighet att påverka den biologiska mångfalden har på grund av denna utveckling blivit ett allt större fokus. Golfbanornas styrka jämfört med många alternativa användningsområden ligger i att mellan 50 och 70 procent av en golfbana består av naturmark som oftast inte används för själva spelet (Tanner och Gange, 2005). Detta medför att golfbanan bidrar med miljöer som liknar det gamla odlingslandskapet där en stor del av den biologiska mångfalden finns. Just den typen av mark som är allt mer hotad i vår miljö idag.

”Ett rikt växt- och djurliv är ett av riksdagens 16 miljömål

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Källa: Naturvårdsverket, 2015

Colding och Folke presenterade 2009 en sammanställning om vilken inverkan golfbanor har på biologisk mångfald. Sammanställningen inkluderade 17 studier gjorda mellan 1996 och 2007, där den biologiska mångfalden på 190 golfbanor jämförts med olika typer av kringliggande miljö. I 60 procent av de jämförda fallen visade forskningen att golfbanor hade ett högre ekologiskt värde än den jämförda miljön och i 18 procent av fallen var det övergripande ekologiska värdet likvärdigt med den närliggande miljön. Studier som specifikt jämförde förekomsten av fåglar och insekter visade att golfbanor i 59 procent av fallen uppvisade en högre artrikedom än den närliggande miljön, medan 21 procent hade en artrikedom som var likvärdig den i den jämförda miljön.

Även om sammanställningen generellt sett visar på att golfbanor har en roll att spela i bevarandet av biologisk mångfald visar också rapporten att golfbanans inverkan på fauna och djurliv inte är helt otvetydig. Golfbanans effekt på den biologiska mångfalden beror till stor del på graden av mänsklig inverkan på den jämförda miljön. I de fall då golfbanan jämfördes med orörd natur visade endast 19 procent av studierna på en högre biologisk mångfald på golfbanan än den närliggande miljön, medan 38 procent av studierna visade att golfbanans biologiska mångfald var lägre än den naturliga miljön. Då jämförelsen gjordes med en miljö som utsatts för mänsklig påverkan visade dock golfbanan på en högre biologisk mångfald.

Golfbanan som naturkomplement

I hälften av studierna uppvisade golfbanor en högre biologisk mångfald än i närliggande naturreservat och statligt skyddade parker. Detta visar på vikten av förståelse för människans inverkan på den biologiska mångfalden och att stads- och miljöutveckling sker på ett diversifierat och planerat sätt. Golfens bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden ligger inte främst i att ersätta orörd natur, utan som ett komplement i områden där jordbruk och städer redan brett ut sig.

Ett viktigt sådant exempel utgörs av Stockholmsregionen, där över 25 procent av området sötvattdammar finns på regionens golfbanor. Dessa utgör en viktig livsmiljö för flera våtmarkslevande organismer, bland annat flertalet hotade arter av trollsländor. Vattenhålarna visar på ett tydligt sätt hur man kan konstruera golfbanor på ett sätt som både gynnar miljön och skapar intressanta hål och utmaningar för golfarna själva (Colding et al, 2009). Golfbanor kan också bidra till den biologiska mångfalden genom bevarandet av den naturliga skogsmiljön. Flera golfbanor i England har genom åren hjälpt till att bevara den ursprungliga skogsmiljön i takt med att marken runt omkring skövlasts för att ge plats för jordbruk, industrier eller bostadsområden. På så sätt bevaras den naturliga miljön och djurlivet tack vare att golfbanor och dess skogsområden står orörda över längre tid. (Gange et al, 2013)

Över 25 procent av stockholmsregionens sötvattdammar finns på regionens golfbanor.

Forskningen visar dock att golfbanors biologiska mångfald varierar från bana till bana. Golfbanor med en större andel ospelbar markyta har en större potential för biologisk mångfald, men exemplet med stockholmsregionens sötvattdammar visar att golfbanor kan planeras för att erbjuda en region ett biologiskt värde som annars saknas eller är hotat i regionen. Här finns stora möjligheter för golfklubbar att tillsammans med kommuner och intresseorganisationer planera golfbanan på ett sätt så att det i slutändan gynnar både golfspelare, regionen och miljön. I Sverige finns idag ett antal exempel på sådana samarbeten.

Kristianstads Golfklubb och Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Kristianstads Vattenrike har sedan 1989 arbetat för att skydda området kring Kristianstad kommun, som med sin unika och varierande livsmiljö utgör boplats för en rad rödlistade arter. Listan på rödlistade arter innehåller både fåglar, insekter, fladdermöss och diverse blommor och växter. År 2015 fanns 775 arter i området som var nationellt rödlistade, varav 21 tillhörde kategorin "akut hotad". För sitt arbete med att bevara, utveckla och stödja ett hållbart nyttjande av naturvärdena i regionen utsågs därför Kristianstads Vattenrike till officiellt biosfärområde av Unesco 2005. Bevarandefunktionen skall bidra till att bevara landskap, ekosystem, arter och genetisk mångfald och utvecklingsfunktionen skall främja ekonomisk utveckling och samhällsutveckling som är socialt och ekologiskt hållbar. Stödfunktionen syftar bland annat till att hjälpa forskning och miljöövervakning i området (Vattenriket.kristianstad.se, 2015).

Sandnejlika är en av många hotade växter på Kristianstads GK

När Kristianstad Golfklubb i Åhus ville bygga en ny 18-hålsbana i området möttes man till en början av en viss skepsis från kommunen och Biosfärgruppens sida. Efter en periods överläggande konstaterade man dock att det fanns en möjlighet att anlägga en golfbana på området. För att undvika att området till slut gjordes om till industriområde beslutade man att ge golfklubben möjlighet att köpa marken mot att man arbetade med en miljöcertifiering av banorna. Klubben har sedan dess arbetat tillsammans med Biosfärkontoret och STERF för att förbättra förutsättningarna för miljön på banan. Bland annat

planterar man i samråd med botanister träd och buskar som ska passa den lokala biologiska mångfalden. Utanför spelytorna har man genom plöjning skapat sandytor som ska passa lokala växter och smådjur (Vattenriket.kristianstad.se, 2015).

Golfklubben är ett tydligt exempel på hur man som golfklubb och lokal organisation kan samarbeta för att uppnå gemensamma och individuella mål. I det här fallet fick golfklubben tillgång till naturskön mark för att utöka storleken på golfbanan, samtidigt som kommunen fick möjlighet att rädda, och förbättra förutsättningarna för, flera arter som är unika för regionen och annars kunde hotas av industriella intressenter. Projektet var också ett finansiellt samarbete där STERF, Vattenriket och Kristianstads golfklubb tillsammans betalade banans utformning och miljöanpassning (Vattenriket.kristianstad.se, 2015). Klubben blev 2011 som tredje klubb i Sverige godkänd enligt den internationella certifieringen Golf Environment Organisation.

Chalmers GK, Trafikverket och Länsstyrelsen i samverkan

Alla samarbeten mellan kommun, lokala organisationer och golfklubbar är dock inte initierade av golfklubbarna själva. Ett exempel på detta och hur klubbarna och samhället måste anpassa sig efter nya miljöbehov och regleringar är Chalmers GK i Härryda kommun.

År 2012 blev klubben kontaktad av Trafikverket som ålagts att anlägga ett dammbygge någonstans i närheten av riksväg 40 mellan Göteborg och Landvetter av Länsstyrelsen. Detta var en följd av att Trafikverket under byggandet av en ny trafikplats på sträckan blivit tvungna att torrlägga ett naturligt habitat för en hotad grodart och därför blivit tvungna att hitta ett ersättningshabitat. Chalmers GK försågs genom kontakten med Trafikverket en möjlighet att få en damm anlagd mellan två av klubbens parallellt löpande håll.

Vinsten för klubben blev att man kunde lösa återkommande dräneringsproblem samtidigt som den nya dammen tillförde en dimension ur ett spelstrategiskt perspektiv. Trafikverket stod för hela anläggningskostnaden och de jordmassor som grävdes upp i samband med anläggandet

av dammen användes för att bygga upp en kulle och ge karaktär åt ett angränsande håll. Vinsten för Trafikverket och Länsstyrelsen blev att man kunde utveckla regionens infrastruktur utan att negativt påverka närmiljön. Chalmers GK har som ytterligare motprestation ett åtagande att under vissa tider på dygnet och året iaktta försiktighet när det gäller klippning av området runt dammen där grodorna lever.

Den multifunktionella golfbanan

Som tidigare nämnts är 50 till 70 procent av golfbanorna runt om i landet mer eller mindre oanvända idag. Att ta tillvara på den ytan är ett sätt för golfklubbarna att öka integrationen med samhället, öka intäkterna eller bara ge spelet en extra dimension. För samhället är det i sin tur en möjlighet att förverkliga den europeiska konventionens målbild av ett landskap för hela befolkningen.

Men det är inte enbart golfbanans natur som erbjuder nya möjligheter. Också golfbanans anläggningar erbjuder möjligheter till multifunktionellt användande på ett sätt som är underutnyttjat på många platser i landet. Golfklubbarnas klubbhus är ett av de tydligaste exemplen på en sådan möjlighet. Många klubbar har klubbhus som står tomma stora delar av året och som erbjuder stor potential i form av lokal för konferenser, bröllop eller andra typer av fester. Klubbhusen skulle också i större utsträckning kunna nyttjas av andra lokala föreningar som inte har tillgång till motsvarande klubbhus.

Annars är det i många fall just naturen där golfbanorna har sin stora potential. Runt om i landet finns idag golfbanor där man anlägger promenadstråk, ridvägar och löpbanor på och runtomkring golfbanorna. Vintertid används många golfbanor för att anlägga skidspår, vilket

Runt om i landet finns idag golfbanor där man anlägger promenadstråk, ridvägar och löpbanor på och runtomkring golfbanorna.

gör att skidklubbar och golfklubbar kan hjälpas åt och dela på kostnaden och skötseln av ytorna. Att gemensamt med andra organisationer ansöka om att hyra eller köpa mark kan också förenkla kontakten med lokala myndigheter. Golfbanan används i stora delar av landet främst under sommarhalvåret vilket öppnar upp för alternativa användningsområden under andra delar av året. Varför inte göra om drivingrangen till isrink?

Delade kostnader och gemensamma fördelar

För golfklubbarna kan multifunktionella aspekter medföra stora fördelar. Det kan handla om allt från att hitta finansiering till utveckling och upprustning av banan och klubbhusmiljön eller bara att stärka relationen till andra organisationer i det lokala området. Ett av motkraven som till exempel ställdes för att Kristianstads Golfklubb fick tillstånd att bygga ut golfbanan var att man också ökade allmänhetens tillgång till golfbanans naturområden. Som ett led i detta har skolor i området naturkunskapsutbildningar i banans naturområden samtidigt som klubben har anlagt promenadstråk på banan där man satt ut skyltar för att informera om banans och regionens unika djur- och växtliv (Vattenriket.kristianstad.se, 2015).

En av skyltarna placerade runt Kristianstad GK

Ett annat projekt där STERF varit inblandat är "Sigtunaprojektet – ett landskap för alla". Projektet drogs igång på initiativ av Sigtuna Golfklubb, Naturskyddsföreningen och STERF med uttalat syfte att anpassa golfen och samhället utifrån den Europeiska landskapskonventionen. Även här var allmänhetens ökade tillgång till golfbanan i fokus. Naturskyddsföreningens mål med projektet var främst att bevara områdets naturvärden och möjliggöra naturbesök för allmänheten även i en framtid där boendeområden breder ut sig och växer. Man har också förbättrat infrastrukturen på och kring golfbanan med nya gångbanor och hängbroar vilket förbättrat naturtillgång för besökare till fots, cykel och med barnvagn. För klubben var vinsterna från projektet flerfaldiga. Ur ett grundläggande perspektiv upplevde man att man genom allmäninformation och intresse i media ökade på klubbens positiva publicitet. Samtidigt ökade man intresset för golfen i stort och fick nya medlemmar till klubben som tidigare visat lite intresse för sporten (Skarin et al, 2014).

Att skapa en multifunktionell golfbana behöver dock inte vara ett stora samordnat projekt med flera intressenter. Enskilda golfbanor har stora möjligheter att utveckla klubbens verksamheter. Ett av de tydligaste exemplen på detta finns i Skåne, där Värpinge Golfbana 2015 blev den första golfbanan i Sverige med kravmärkta ruffytter. Håkan Rasmusson, som driver golfbanan, är lantbrukare och odlar i golfbanans ruff ett stort antal grödor till försäljning. Efter att ha skickat in en ansökan till föreningen Krav om att få odlingarna certifierade blev grödorna godkända och kan nu Kravmärkas. Ett uttalat mål med odlingarna var enligt Rasmusson att visa både på golfbanans potential och på potentialen i närodlat (Sydsvenskan, 2015). Projektet visar samtidigt på golfbanans miljövärdepå potential.

Effektmatris 3: Golfen nära dig

Avslutande resonemang

Denna rapport har visat på golfnyttan i samhället inom en rad olika områden. Rapporten visar att golfsporten inom flera områden har en förmåga och potential att göra skillnad i samhällsutvecklingen, både lokalt och nationellt.

Genom den skonsamma träningsform som erbjuds skapar man förutsättningar för att hålla befolkningen aktiv och hälsosam från tidig ålder och långt upp i åldrarna. Golfanläggningen bidrar också ofta till att höja en destinations attraktivitet och förmår attrahera både turister och permanenta invånare. Ett tredje perspektiv är golfbanans betydelse för miljön, både för flora och fauna men också för människor ur ett sociokulturellt perspektiv.

Det finns mycket som talar för att golfen kommer att växa och bli en allt bredare idrott framöver. Från och med 2016 blir golf en gren i de olympiska spelen och därmed kommer sportens mediala uppmärksamhet att öka ytterligare. Golfen är idag samtidigt mer tillgänglig och öppen för nya golfare än någonsin tidigare. På 1990-talet var det relativt svårt att ta sig in och bli en del av golfen. Antalet spelare växte kraftigt under kort tid vilket gjorde att det var långa köer på de flesta klubbar för att bli medlem. Och även om man blev erbjuden plats var både insatslånen och inträdesavgifterna betydligt högre än vad de är idag. Själva utbildningssystemet var också mer omständligt än vad det är idag. Det teoriprov som tidigare krävdes för att ta grönt kort är numera avskaffat och de praktiska prov man gör idag handlar främst om att lära sig olika golfslag och få en inblick i det viktigaste att tänka på kring golfvett och spelregler. Golfen har på

Trösklarna för att börja spela golf har sänkts. Idag är golfsporten mer tillgänglig och flexibel än vad den tidigare har varit.

senare år också utvecklats mot att ännu fler ska kunna spela golf, även om man inte har grönt kort. Flera banor erbjuder idag allmänheten att spela på korthålsbanor där man varken behöver vara medlem eller ha grönt kort för att kunna slå ut. Utbudet av sexhålsbanor och niohålsbanor ökar kontinuerligt vilket gör att golfen mer än tidigare erbjuder flexibla spellängder och varierande banor.

Golfsverige är inne i en omställnings- och förändringsprocess som framför allt drivs av förändrade sociala värderingar och beteenden hos människor. Förr valde människor golfklubb en gång i livet och var medlem där livet ut eller tills man flyttade till annan ort. Det fanns ett mått av idealitet som dock inte alls är lika självklart för de framväxande generationerna. Idag väljer många golfare bana mer eller mindre inför varje rond man ska spela. Synen på medlemskap och föreningsstöd är inte lika starkt idag. Detta är generella

För att möta nya värderingar och konsumentbeteenden måste golfklubbarna ompröva sin roll som förening och se över sättet att finansiera verksamheten.

värderingsförskjutningar som märks då en allt större del av människors konsumtion idag går från att *äga* till att *bruka*. I jakten på att optimera sina valmöjligheter föredrar många att hyra och låna istället för att äga. Det framväxande s.k. sharingsamhället är ett tydligt exempel på

detta och det är värderingar som också färgar av sig på golfporten. Dagens och morgondagens konsumenter är inte lika lojala och kräver ofta flexibla och skräddarsydda lösningar. För att möta dessa nya värderingar och konsumentbeteenden måste golfklubbarna också ompröva sin roll som förening, sättet att organisera sig, finansiera sin verksamhet och att jobba med sina intäktsmodeller. Detta är inte gjort i en handvändning utan kommer att vara en process som pågår över tid.

Golfanläggningarna behöver fortsätta att professionaliseras

Vi lever i ett upplevelsesamhälle där företag och organisationer hela tiden måste bygga in nya värden i sina erbjudanden för att kunna differentiera sig och vara konkurrenskraftiga. Golfklubbarna konkurrerar i första hand inte med varandra utan om människors tid och uppmärksamhet och måste utveckla sina erbjudanden för att vara relevanta. Det räcker inte alltid att enbart erbjuda en bra bana utan man måste kunna addera andra saker. Konsumenterna ställer högre krav och blir allt mer kräsna.

Golfanläggningar iscensätter och levererar upplevelser åt sina medlemmar och gäster. Nästa naturliga steg i en värdeutvecklingskedja är att ta steget in i vad som ibland beskrivs som transformationssamhället. Begreppet transformationssamhälle har funnits ett tag men det är knappast allmänt vedertaget och känt bland den breda allmänheten. Transformation handlar i grunden om förändring eller omvandling, helst en bestående sådan. Och utvecklingen tycks gå mot att vi som konsumenter allt mer söker nya och fördjupade former av upplevelser. Vad som är speciellt med transformationsekonomin idé är att det är kunden som är råvaran och värdet av transformationen är därmed knutet till hur väl kunden känner att han/hon har förädlats eller utvecklats. Idag är det många golfspelare som står och stampar och inte känner att de utvecklas. Det beror till stor del på att de sällan tränar. SGF har tidigare dragit slutsatsen att det just är den gruppen av spelare som också löper störst risk att lämna golfen. De som däremot tränar regelbundet och utvecklas tycker golfen blir roligare. Då är chansen större att man också ägnar mer tid och engagemang i golfen och också spenderar mer pengar på golfrelaterad konsumtion.

SGF:s initiativ "Gör om mig" ligger helt i linje med detta resonemang och att det finns substans i idén visar det stora intresset där 7 000 personer ansökte om att få bli en av de fyra som valdes

ut. Fler klubbar borde haka på denna trend och försöka skapa lokala varianter av detta. En klubb som varit igång en tid är Chalmers GK som sedan fyra år tillbaka erbjuder sina medlemmar träningsformen Konzept Avancez. I korthet kan man säga att träningsprogrammet i stort sett bygger på hur junior- och elitträningen är uppbyggd men att den anpassats efter medelgolfarnas förutsättningar och ambitioner. Konzept Avancez har blivit en succé och idag är ca 250 av klubbens medlemmar i träning från v.4 – v.40. Det har gjort att klubbens intäkter har ökat och att gemenskapen och klubbkänslan har stärkts. Idag har Chalmers GK tre heltidsanställda tränare på klubben.

Exemplen ovan handlar om vardagstransformation men även besöksnäringen är inne i denna transformationsvåg som handlar om att skapa fördjupade upplevelser. I takt med att vi blir allt mer beresta ställer vi också allt högre krav på vår fritid och semester och söker efter sådant som verkligen berör. En fin upplevelse kan vara ett minne, men även minnen bleknar som bekant. En fördjupad upplevelse däremot är något mer beständigt. Därför ökar efterfrågan på upplevelser som transformerar, förbättrar och förändrar oss som människor. Och därför ökar också efterfrågan på resor med inslag av lärande. Tränings- och motionsresandet är sedan flera år i stadig tillväxt. Antalet personer som reser för att träna inför t.ex. Vasaloppet ökar. Även renodlade nischresor ökar, t.ex. golfresor. Även golfturnismen skulle kunna vidareutvecklas enligt principen transformationsturism, d.v.s. vi vill inte längre resa enbart för att spela golf, vi vill också bli bättre golfspelare.

Golfsporten och samhället i symbios

I dagens globaliserade nätverkssamhälle har samverkan vuxit fram som ett nyckelord. Ensam är inte stark utan i allt fler sammanhang och på allt fler nivåer gäller det att skapa samverkan. Det gäller inte minst mellan privata och offentliga aktörer. En golfanläggning påverkar och påverkas av båda privata och offentliga aktörer i samhället. Därför är det viktigt att golfanläggningarna också är aktiva och tar initiativ till lokal/regional samverkan med olika aktörer inom olika områden. Man har allt att vinna på att odla goda relationer med det övriga förenings- och näringslivet, liksom med politiker och tjänstemän. Och på samma sätt har kommunerna mycket att vinna på att stödja en positiv utveckling av golfklubbarna.

Hur kan t.ex. golfanläggningen i än större utsträckning fungera som en arena både för rehabilitering men också för preventiv sjukvård? Och vad skulle i så fall krävas för att skapa mer gynnsamma förutsättningar? Och hur kan golfanläggningarna vidareutvecklas och spela en än tydligare roll ur ett miljöperspektiv? Golfsporten måste utvecklas i takt med samhället. Klubbarna behöver affärsutveckla och professionalisera sin verksamhet för att behålla dem som är aktiva golfare idag men också för att attrahera nya golfare. Gör man detta kommer golfsporten fortsatt att vara en rörelse som är mer närande än tärande för samhället.

Appendix

Hur man mäter golfens samhällsekonomiska effekter kan i viss mån variera utifrån vilken metod man väljer. I denna rapport görs en kostnadseffektanalys, vilket innebär att utvärderingen sker utifrån det förenklade scenario att de som spelar golf idag istället skulle vara fysiskt inaktiva. Denna modell skiljer sig från alternativa modeller såsom kostnads-/nyttoanalyser på så sätt att man inte identifierar samtliga möjliga ekonomiska effekter av att en person spelar golf, t.ex. kostnaden för golfrelaterade skador eller andra eventuella kostnader som golfen ger upphov till (Svensson, 2012).

Då den samhällsekonomiska nyttan som golfen ger upphov till uppstår i framtiden måste värdet omräknas till ett nuvärde. Detta görs med hjälp av en nuvärdesberäkning, där framtida värden diskonteras med en given kalkylräntesats. Inom hälsoekonomin används vanligen diskonteringsräntan tre procent, vilket också appliceras i denna rapport. Värdet av de kvalitetsjusterade levnadsår golfen ger upphov till fördelas ut över golfarnas förväntade återstående livstid och räknas sedan om till ett nuvärde enligt följande formel (Statens folkhälsoinstitut, 2011):

$$NV = \alpha \left(\frac{1}{r} - \frac{1}{r(1+r)^n} \right),$$

där

NV = Nuvärde

α = Totala värdet av golfens hälsoeffekt (600 000 * antal QALY) / förväntad återstående livslängd

r = realränta, 3 procent

n = Förväntad återstående livslängd inkl. hälsoeffekt

Resultatet av beräkningen per individ och sammanlagt redovisas i tabell A1 och A2.

Tabell A1. Individuell nuvärdesberäkning av golfens samhällsekonomiska effekt

Åldersgrupp	Genomsnittlig hälsoeffekt (Antal vunna QALY)*	Förväntad återstående livslängd**		Nuvärde av hälsoeffekt/golfare***	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-9	4,0	81	77	895 000 kr	926 000 kr
10-19	4,0	71	67	978 000 kr	1 014 000 kr
20-29	3,8	61	57	1 050 000 kr	1 090 000 kr
30-39	3,8	51	48	1 150 000 kr	1 194 000 kr
40-49	2,9	41	38	990 000 kr	1 028 000 kr
50-59	2,0	32	29	771 000 kr	800 000 kr
60-69	1,7	23	20	720 000 kr	745 000 kr
70-	1,0	8	7	516 000 kr	525 000 kr

*Källa: Helsemyndigheten(2010).

**Källa: SCB/Befolkningsstatistik (2015) & Helsemyndigheten(2010).

*** Baserat på 600 000 SEK/QUALY, LFN (2014). Diskonteringsränta 3 %.

Tabell A2. Golfens samhällsekonomiska effekt ur ett hälsoekonomiskt perspektiv

Åldersgrupp	Antal medlemmar 2014*			Värdering av hälsoeffekt - Miljarder SEK		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
0-9	3 542	9 191	12 733	3	9	12
10-19	6 438	25 847	32 285	6	26	33
20-29	6 730	33 139	39 869	7	36	43
30-39	9 119	42 980	52 099	10	51	62
40-49	23 356	67 758	91 114	23	70	93
50-59	27 977	57 518	85 495	22	46	68
60-69	35 824	57 538	93 362	26	43	69
70-	15 420	31 435	46 855	8	17	24
Summa	128 406	325 406	453 812	105	297	403

*Källa: Svenska Golfbundet

Källförteckning

Mål och Syfte med rapporten

Larsson, B. A., (2014). *"Fördjupad analys av golfsportens samhällsnytta. Effekter och underlag till effektiv kommunikation av golfens och golfklubbarnas starka värden för Sverige och det lokala samhället"*. Idrottsekonomiskt Centrum.

Golf i korthet:

RF, (2015). *"Idrotten i siffror – RF Verksamhetsberättelse 2014"*. Riksidrottsförbundet.

UC Branschrappport, (2014). *Golf 2014:2*, UC Affärsfakta AB.

Elektronisk källa:

Golf.se, (2015). "Historik". Golf.se. [Online] Tillgänglig på: <http://www.golf.se/sgf/om-sgf/statistik/>. [Hämtad: 2015-07-01]

Golf och hälsa:

Dear, J. B., Porter, M. M., & Ready, A. E., (2010). *"Energy expenditure during golfing and lawn mowing in older adult men"*. Journal of aging and physical activity, 18(2): 185-200.

Ekelund et al, (2015). *"Physical activity and all-cause mortality across levels of overall and abdominal adiposity in European men and women: the European Prospective investigation into Cancer and Nutrition"*, American Journal of Clinical Nutrition, 2013 (2): 613-621.

Haskell, William L., et al., (2007). *"Physical activity and public health: updated recommendation for adults from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association."* Circulation 116.9: 1081.

Helsedirektoratet, (2010). *"Vunne kvalitetsjusterte leveår (QALYs) ved fysisk aktivitet"*. Rapport IS-1794. Helsedirektoratet.

Farahmand, B, et al. (2009). *"Golf: a game of life and death—reduced mortality in Swedish golf players."* Scandinavian journal of medicine & science in sports 19.3: 419-424.

Larsen, F. och Mattson, M., (2013). *"Kondition och uthållighet – För träning, tävling och hälsa"*, SISU Idrottsböcker.

LFN, (2014). *"Kostnadseffektiva läkemedel"*. Läkemedelsförmånsnämnden.

Statens Folkhälsoinstitut, (2010). *"Folkhälsopolitisk rapport 2010 Framtidens folkhälsa – allas ansvar"*.

Statens folkhälsoinstitut, (2011). *"Folkhälsoekonomi i praktiken"*. Statens folkhälsoinstitut, R 2011 (08): 28-36.

Svensson, M., (2012). *"Riskvärdering – Ekonomisk värdering av hälsorisker idag och i framtiden"*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Tangen, J. O., (2013). *"Å sette pris på golfen – golfspilletts individuelle og samfundsmessige verdi"*. Norges Golfforbund.

Tangen, J. O. et al. (2013). *"In accordance with governmental recommendations – a study of golf and health"*. Journal of Sports Science 2013 (1), 15-25.

Tsang, W., & Hui-Chan, C., (2010) *"Static and dynamic balance control in older golfers."* Journal of aging and physical activity 18: 1-13.

Elektronisk källa:

SVT.se, (2013). *"Golf hjälper vid psykisk ohälsa"*. Sveriges Television AB. [Online] Tillgänglig på: <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/halland/golf-hjalper-vid-psykisk-ohalsa>.
[Hämtad: 2015-07-03]

SVT.se, (2015). *"Hjärtläkare: Intensiv träning skadligt för motionärer"*. Sveriges Television AB. [Online] Tillgänglig på: <http://www.svt.se/nyheter/vetenskap/intensiv-traning-skadligt-for-motionarer>.
[Hämtad: 2015-07-01]

Folkhälsomyndigheten, (2013). *"Rekommendationer"*. Folkhälsomyndigheten. [Online] Tillgänglig på: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/fysisk-aktivitet/rekommendationer/>.
[Hämtad: 2015-05-22]

Golfen och besöksnäringen

PWC, Cities of the future (2006)

Golfen nära dig

Colding, J. och Folke, C., (2009). "The Role of Golf Courses in Biodiversity Conservation and Ecosystem Management". *Ecosystems*, 12(2): 191-206.

Colding, J. et al. (2009). "Golf courses and wetland fauna". *Ecological Applications*, 19(6): 1481-149.

Hermasson Török, E. (2000). "Golfen och miljön". Svenska Golfförbundet.

Tanner, R.A. och Gange, A.C., (2005). "Effects of golf courses on local biodiversity". *Landscape and urban planning*, 71(2-4): 137-146.

Skarin, O. et al. (2014). "Inspiration och idéer för lokal samverkan – Erfarenheter från Sigtuna projektet". Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation: 14.

[Online] Tillgänglig på: <http://www.sterf.org/sv/about-sterf/news-archive/societal-benefits-of-golf>
[Hämtad: 2015-09-17]

Österås, A. H. et al (2009). "Användning och spridning av växtskyddsmedel vid golfbanor". Naturvårdsverket: 22.

Elektronisk källa:

Golf.se, (2015a). "Miljövision och strategi". Golf.se. [Online] Tillgänglig på:
<http://www.golf.se/sgf/miljo/miljovision-och-strategi/>
[Hämtad: 2015-05-29]

Golf.se, (2015b). "Miljödiplom". Golf.se. [Online] Tillgänglig på:
<http://www.golf.se/sgf/miljo/golfanlaggningen/miljodiplom/>
[Hämtad: 2015-05-29]

STERF.se, (2015a). "FoU Program kring IPM". Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation. [Online] Tillgänglig på: <http://www.sterf.org/sv/ipm/om-ipm/fou-program>
[Hämtad: 2015-09-17]

STERF.se, (2015b). "About STERF". Scandinavian Turfgrass and Environment Research Foundation. [Online] Tillgänglig på: <http://sterf.golf.se/sv/about-sterf>
[Hämtad: 2015-09-17]

Vattenriket.Kristianstad.se, (2015). "Multifunktionell golfbana med höga naturvärden", Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. [Online] Tillgänglig på: <http://www.vattenriket.kristianstad.se/projekt/golf.php>
[Hämtad: 2015-04-15]

Svenska Golfförbundet

Svenska Golfförbundet

Adress: Box 84, 182 11 Danderyd

Besöksadress: Kevingestrand 20

Telefon: 08 622 15 00

E post: info@golf.se

Internet: www.golf.se